

Seenaa Dhoksaa Lakkoofsa Afurtamaa – Lakkoofsa Soddoma Tokkoffaa

Hisqi’el Lakkobsa Kudha Lammaffaa

Jeff Pippenger
2026-09-20

Barreeffamni darbe keewwata akkana jedhuun xumurame: “Fuudhaa fi heerumni waliigaltee bara 313 aangoo papacy fi Yunaayitid Isteetis gidduutti taasifame—mootii jalqabaa mootota kurnan Mul’ata boqonnaa kudha torbaa keessaa; humna gaanfa lama qabu kan humna gaanfa lama qabu Faransaayiin fakkeeffameen mul’ifamu—gidduutti taasifame keessaa isa dhumaa agarsiisa. Seenaa bara 496 keessatti Clovis irraa jalqabee, dhuma irratti gara labsii Justinian bara 533 fi teessoo papacy bara 538tti geesse, seenaa bara 1989 irraa kaasee hamma seera Dilbataatti jiruu bakka bu’a.”

Ronald Reagan bara 496 keessa Klovisaan fakkeeffamee ture; Donald Trump immoo bara 533 keessa Justinianiin fakkeeffameera. Labsiin Justinian waggaa shan dura, bara 538 keessatti papaan teessoo isaa irra ol ba’uutti, ba’e; akkasumas Seerri Milanoo waggaa saddeet dura, seera Dilbataa isa jalqabaa kan bara 321tti, ba’e. Lamaan isaanii iyyuu, jechuun labsichii fi seerri sun, akka mallattoo daandii isa seera Dilbataa dura dhufuutti wal simatu.

Reegan

Bara 1870 keessatti, loltoonni Xaaliyaanii Roome qabatan (20 Fulbaana 1870). Mootummoonni Phaaphaasotaa akka mootummaa biyya lafee qabuutti jiraachuu dhaaban, akkasumas Phaaphaasiin Piyus IX “hidhamtuu Vaatiikaan” ta’e. Biyya phaaphaasotaa hafe keessaa tokko illee akka mootummaa abbaa-biyyummaa qabuutti beekamtii waan hin qabneef, Ameerikaan Gamtoomte (akkuma biyyoota hedduu biroo) Phaaphaasicha akka bulchaa mootummaa yeroo-lafaa ta’etti hariiroo dippilomaasii sirrii ta’e kanaan dura tursiisaa turte sana si’achi hin tursiifne. Onkoloolessa 1951 keessatti, Pirezidaantiin Harry S. Truman Jeneraala Mark W. Clark akka Ambaasaaddara Ameerikaa Vaatiikaanitti mudame. Mormiin cimaa waldaalee fi jaarmayoota Pirootestaantii hedduu irraa saffisaan ka’e; isaanis muudamni sun qoodinsa waldaa amantii fi mootummaa gidduu jiru cabsuu isaa falman. Amajjii 1952 keessatti Jeneraalli Clark maqaa isaa duubatti deebise.

Amajjii 10, 1984 irratti, Pirezidaanti Ronald Reagan fi Phaaphaasii Yohaannis Phaawulos II gidduutti mootummaa Ameerikaa fi Teessoo Qulqulluu gidduutti hariiroo dippilomaasii guutuu hundeessuuf waliigalteen mootummaa ifatti raawwatame. Ebla 9, 1984, William A. Wilson (kan duraanuu bakka bu’aa dhuunfaa Reagan ta’ee tajaajilaa ture) ragaa aangoo isaa dhiheessee, Ameerikaa irraa Teessoo Qulqulluutti Ambaasaaddara jalqabaa ta’e.

Waggaa soddonii sadii kan bara 1951 irraa eegalee hamma 1984tti ture keessatti, mormiin Pirootestaantizimii Kaatooleekizimii irratti qabu ni bade. “Harki waraanaa” inni bara 496 keessatti Kilooviisiin paaphaasummaadhaaf dhaabate, Raagan bara 1984 irraa jalqabee hamma 1989tti jiru

fakkeenyaaf agarsiisa. Kilooviis amantii (waaqeffannaa waaqolii hedduu) isa paaphaasummaan deebitee aangoo irratti akka hin ol kaane ittisaa ture keessaa kaafamuu isaa bakka bu'e; bara 1984tti immoo, mormiin Pirootestaantizimii ka'uu paaphaasummaa irratti qabu ni irraa fuudhame. "Guyyaa guyyaan" (waaqeffannaa waaqolii hedduu) keessaa ni kaafame; Phaawulos immoo keessaa kaafamuu mormii waaqeffannaa waaqolii hedduu paaphaasummaa irratti qabu sana akka "amantii irraa kufuu"tti ibsa.

Waldaan mallattoo waliigalteedhaan of eeggannoo dhabee ofii ishee laaffifatte, kan Qonistaantiinos Guddichaatiin bakka buufamtee fi seenaa bara 313 hanga 538tti agarsiifamte, yeroo waldaan of ishee waliigalteedhaan laaffifattee irraa kufte bakka bu'a ture. Amantaan "508"tiin bakka buufamte, kan duraan babal'ina aangoo paaphaasummaa ittisaa turte, irraa kufuu Pirootestaantotaa Ameerikaa keessatti fakkeenyaaf agarsiifte. Riigaan Kiloovisiitiin bakka buufame. Bara 496 keessa Kiloovis "humna" isaa paaphaasummaadhaaf kenne; kanaan "waliigaltee qulqulluu hin taane" kan waggoota Riigaan keessatti raawwatame fakkeenyaan agarsiise. Kiloovis akkasumas bara 508 keessa "guyyoota hundumaa" irraa fuudhamuu bakka bu'e. 508 bara 1984 fakkeenyaan agarsiise.

"Araarri kun waaqeffannaa waaqota sobaa fi Kiristaanummaa gidduutti taasifame, guddina 'namicha cubbuu' isa raajii keessatti Waaqayyoon mormuu fi of ol kaasuu akka inni Waaqayyo irraa ol ta'u jedhamee dursee dubbatame sanaaf bu'aa ta'e. Sirni amantii sobaa guddaan sun hojii humna mootummaa Seexanaa keessaa hojii ogummaa isa ol aanaa dha—yaadannoo yaalii isaa teessoo mootummaa irra taa'ee fedha isaatiin lafa bulchuuf godhe ti." The Great Controversy, 50.

Reagan haasaa bara 1983 keessatti Soviet Union akka "mootummaa hamaa" ta'etti beekamnaa waame; komunizimii Waaqayyotti hin amanne immoo soda axlaaqaa fi hafuura gadi fageenya qabu akka ta'etti ilaala ture. Inni fi John Paul II, komunizimii Sooviyeetii irratti walta'insa dhuunfaa fi siyaasaatiin cimaa ta'e ijaaran. Namoonni lamaan isaanii wal'aansoo kana gama axlaaqaa, illee gama qophii waaqaa tiin ni argu turan; Reagan immoo dhuunfaatti komunizimii kuffisuuf "Karoora Waaqaa" tokko jiraachuu dubbata ture. Reagan mul'atawwan Faatimaa irratti fedhii qaba ture (akeekkachiisa "Raashiyaan dogoggora ishee ni babal'isti" jedhu sana), hoggantoonni lamaanis kaayyoo komunizimii mo'uu wajjin walqabatuuf Waaqayyo lubbuu isaanii akka oolche itti dhaga'aman waliinii ni mari'atan (lamaan isaanii iyyuu bara 1981 keessatti yaalii ajjeechaa irraa hafan).

Bartoota Kiristoos

Reagan mootummaa amantii Disciples of Christ keessatti guddate; abbootiin hundeessitootaa isaanii Paappaasummaan Kaatolikii mormituu Kiristoos ta'uu isaa kallattiidhaan barsiisaa turan. Alexander Campbell, hoogganaa jalqabaa mana kiristaanaa Disciples of Christ keessaa beekamaa hunda caalu, Paappaasummaa akka mormituu Kiristoositti irra deddeebiin ibse. Mormii fi barreeffamoota isaa keessatti, gaanfa xinnaan Daniel 7 keessaa, bineensi Mul'ata 13 keessaa, fi namni cubbuu 2 Tasalonqee 2 keessaa hundi Paappota Roomaatti akeekuu isaanii falmaa ture. Inni eenyummaa kana falmii uummataa keessatti fayyadame (kanneen keessaa tokko wajjin Bishopii

Kaatolikii John B. Purcell bara 1837 geggeeffame dabalatee). Barton W. Stone mootummaa Paappaa mormituu Kiristoos isa dhugaa fi “nama cubbuu” jedhee waame. Walter Scott (lallabaa jalqabaa sochii sanaa keessaa isa tokko) immoo namni cubbuu, jechuunis Paappaan Roomaa, mana kiristaanaa keessatti ni ka’a; ofiis Waaqa irratti ol of in qabu jedhee barreesse.

Haati Reagan, Nelle, miseensa amanamtuu mootummaa amantii Disciples of Christ turte; innis yeroo ijoollummaa isaa keessatti dhiibbaa amantii isa irratti guddaa ta’e keessaa isa ijoo ture. Reagan umurii waggaa 11tti mana amantii Disciples of Christ kan Dixon, Illinois keessatti cuuphamuun, yeroo dargaggummaa isaattis achitti dammaqinaan hirmaachaa ture (kana keessatti barumsa Dilbataa barsiisuu dabalatee). Innis Koolleejjii Eureka, kan Disciples of Christ wajjin walitti dhufeenya qabu, keessa barate.

“Warri hubannoo isaanii keessatti dubbii sana irratti burjaaja’an, warri hiika mormituu Kiristoos arguu keessatti kufan, dhugumaan of isaanii gara cinaacha mormituu Kiristoositti ni dhaabu. Amma nuuf yeroo addunyaatti makamnu hin jiru.” Kress Collection, 105.

Reagan jechuun fakkeenyaan Clovis, akkasumas walitti-dhiibbaa Constantine Guddaa tiin mul’ifame. Reagan immoo bara xumuraa keessatti waggaa 1989 irraa jalqabee pirezidaantota saddeetii dhumaa keessaa isa jalqabaa ture. Inni pirezidaantota saddeetii dhumaa keessaa isa jalqabaa ta’ee Donald Trumpiin fakkeessa; innis akkuma Reaganitti kaayyoo dhugaa papasummaa maal akka ta’e fi papasummaan eenyu akka ta’e irratti gad fageenyaan burjaaja’eera.

Namoonni lama yoo walii galan malee, wal wajjin deemuu danda’uu ree? Amoos 3:3.

Fuudhiin waliigaltee inni ja’affaa fi isa dhumaa boqonnaa kudha tokkoo Dani’el keessatti argamu, seenaa yeroo dhumaa bara 1989tti jalqabee fi seenaa Donald Trump keessatti xumuramu keessatti raawwatama.

“Dhaabbilee fi sirnaalee waldaa deeggarsa mootummaa argamsiisuuf sochiiwwan yeroo ammaa Ameerikaa keessatti adeemsifamaa jiran keessatti, Pirootestaantonni tarkaanfii Paappaasotaa duukaa bu’aa jiru. Kana qofa utuu hin ta’in, Paappaasummaan Ameerikaa Pirootestaantii keessatti ol’aantummaa Addunyaa Moofaa keessatti dhabe deebisee akka argatu karra banayaa jiru.” The Great Controversy, 573.

Waliigalteen gaa’elaa bara 313 fi Labsii Miilaan seenaa bara 533 wajjin wal simu; akkasumas labsiin Yustiniyaan bara 533 keessa baase bulchiinsa Kiristaana jechuun of ibsuun irra deebi’amee hojii irra ni oola; bulchiinsi kunis aangoo papaa akka dhaabbata Kiristaanaatti adda baasuun, yoo gaariidhaan ilaalle wal-faallessuu jechootaa qofa, yoo hamaadhaan ilaalle immoo gowwomsaa ajjeesaa ta’uu isaa kana booda hin hubatu.

Mana Kiristaanaa fi Mootummaa

Bara 457 Dhaloota Kiristoos duraatti, labsiin sadaffaan Artaxerxes aangoo mootummaa biyyaalessaa, aangoo siyaasaa fi amantii lamaan isaanii iyyuu, deebisee kenne.

Ati ati, Ezraa, akkuma ogummaa Waaqa keetii isa harka kee keessa jiru sanaatti, bulchitootaa fi abbootii murtii, warra laga sana gama biraa jiran keessaa namoota seera Waaqa keetii beekan

hunduma irratti murteessan muudi; warra isa hin beeknes barsiisi. Namni kam iyyuu seera Waaqa keetii fi seera mootichaa raawwachuu dide, adabni isa irratti dafee haa raawwatamu; yookaan du'a, yookaan ari'amuu, yookaan qabeenya saamamuu, yookaan hidhamuu. Ezra 7:25, 26.

Labsiin sadaffaan seerota Waaqayyoo fi seerota mootichaafis murtii fi adabbii raawwachuuf aangoo kenne. Labsiin sun raajii waggoota kuma lamaa fi dhibba sadii sanaa jalqaba mallatteesse; innis Onkoloolessa 22, 1844 irratti xumuramee yeroo Kiristoos battalumatti gara mana qulqullummaa Isaatti dhufe. Akkasumas inni jalqaba raajii waggoota dhibba lamaa fi shantamaa ta'e kan bara 207 Dh.K.D.tti dhume, seenaa waraana Raphia kan bara 217 Dh.K.D. fi Panium kan bara 200 Dh.K.D. gidduu jirutti, mallatteesse. Bara 457 Dh.K.D. keessatti mootummaa fi abbaa-biyyummaa amantii lamaanis deebisuun alfa dachaa tokko adda baasa; kunis xumura omega lama argata. Xumuroonni omega lamaanis balbala cufamaa bakka bu'u; inni tokko gaanfa Pirootestaantii tiif, inni kaan immoo gaanfa Ripaabilikaanii tiif.

Raajii jalqabaa waggaa kuma lamaa fi dhibba sadii seera Waaqayyoo bakka bu'e, raajiin waggaa dhibba lamaa fi shantamaa immoo seera mootichaa bakka bu'e. Raajiiwwan lamaan gaanfa Pirootestaantummaa fi gaanfa Ripabilikaanummaa bineensa lafaa Mul'ata boqonnaa kudha sadii irratti argamu adda baasu. Gaanfa Ripabilikaanummaa bineensa lafaa keessaa gidduu lakkoofsota kudha tokkoo hanga kudha jahaatti kan Daani'el boqonnaa kudha tokko keessatti kaa'ameera. Yeroon waggaa kudha torbaa Raafiyyaa fi Paaniyuum gidduu jiru, gaanfa tokkoon raajii dachaa labsii sadaffaa bara 457 Dh.K.D. irraa wal keessa darba. Raajiin sun kan dachaa ta'e murtii uummata kakuu isa dhumaa fi akkasumas murtii saba uummanni kakuu sun hidda isaa keessatti argatu lamaan isaanii iyyuu adda baasa.

Innis Abraamiin jedhe, “Akka mirkanaa ta'eetti beekii, sanyiin kee biyya isaanii hin ta'in keessatti alagaa ta'u; isaanis warra sana tajaajilu; warri sunis waggaa dhibba afuriif isaan dhiphisu. Ani immoo saba isaanii tajaajilan sana nan murteessa; sana booddees qabeenya guddaadhaan ni ba'u.” Uumama 15:13, 14.

Kitaaba Hisqi'eel keessatti, Onkoloolessa 22, 1844, Onkoloolessa 22, 573 Dh.K.D. tiin fakkeeffamee dhihaata. Guyyaan tokko jalqaba murtii qorannaa adda baasa; inni kaan immoo afuufa malakata Iyyoobeelii, jalqabaa fi xumura adeemsa murtii sanaa irratti adda baasa. Guyyaan lamaan sun walitti qajeelu; lamaan isaanii iyyuu balbala cufamaa ta'e adda baasu. Bara 1844 cufamuu balbala Iddoo Qulqulluu agarsiisa; yeroo Kiristoos gara Iddoo Hundumaa caalaa Qulqulluu seene. Bara 573 Dh.K.D. immoo xumura yeroo qorumsaa namaa adda baasa; yeroo garboonni cubbuu warri furaman bilisummaan isaanii kennamanii, lafa haaraa keessa jiraachuuf argatan.

Yoo inni waggoota kana keessatti hin furamin, inni waggaa Iyyoobeelii keessatti ni ba'a; innis, ijoolleen isaas isa wajjin ni ba'u. Ilmaan Israa'el anaaf tajaajiltoota; isaan tajaajiltoota koo ti; warra ani biyya Gibxii keessaa baase dha; ani Waaqayyoo Waaqa keessan ti. Lewwota 25:54, 55.

Onkoloolessa 22 lameen isaanii hundinuu balbala cufamaa seera Dilbataa dhihaatee dhufuu jiru agarsiisu. Yeroon qorumsaa Adveentizimii kennames bara 1844 keessatti jalqabee, seera Dilbataa dhihaatee dhufuu jirutti xumurama; akkasumas yeroon qorumsaa Ameerikaa Gamtoomaniif kennames ni xumurama, innis seera Dilbataa dhihaatee dhufuu jirutti. Xumura lameen isaanii kunis dhugaa baatota lamaa kan Onkoloolessa 22, jechuunis waggoota 2,300 fi waggoota dhibba lamaa fi shantamaa, waliin wal-simu.

Waggaa dhibba lamaa fi shantama seenaa keessatti Raafiyaa fi Paaniyuum gidduutti xumuramu sun, yeroo lola lamaan sanaa lakkoofsa mallattoo lamaatti qooda; isaanis walitti qabamanii hiika isaanii addaa ni qabu. Raafiyaa booda waggaa kudhan, hiikni isaas daangaa biyyaati; akkasumas Paaniyuum dura waggaa torba, innis loltuu dirree bal'aa irratti geggeeffamee marsaan xumurame ture. Kudhan fi torban akka mallattootti humna bineensa guddaa ragaa hedduu irratti adda baasu. Bara 207 Dh.K.D. keessatti, Trump kan mallattoo bineensa lafaa ta'e, Daani'el boqonnaa kudha tokko keessatti keeyyata kudha tokkoo fi kudha shan gidduutti raajii keessatti akka bineensa guddaa dubbachuuf qophaa'aa jiru kaa'a; kunis walitti dhufeenya lakkoofsa kudhanii fi lakkoofsa torbanii tiin bakka bu'ameera.

Kudha-torban dabalataanis hiika mallattoo qaba; seenaa Raafiyaa irraa gara Paaniyuumitti, akkasumas Paaniyuumii bira darbee fi Raafiyaa duraattis ni bal'isa. Ptoleemii IV Fiiloophaatoor mootii Gibxi Ptoleemii ta'ee bara dhaloota Kiristoos dura 221 irraa jalqabee hanga 204 tti mootummaa qabaate; innis bara dhaloota Kiristoos dura 217 keessatti Raafiyaatti Anxiyokus Magnus mo'e. Ptoleemiin Raafiyaa dura mootummaa jalqabe, mootummaa isaas waggaa "kudha-torba" f qabaate. Lakkoofsi kudha-torba yeroo seenaa tokko bakka bu'a; innis Raafiyaa dura jalqabee, waraana Paaniyuumii fi marfamuu Sidaan darbee hanga xumura yeroo qorannoo ilmaan namaa, kan bara 330n bakka buufamutti dheerata. Raajii waggaa dhibba lamaa fi shantamaa yeroo mootummaa waldaa Smirnaa bara 64 keessatti jalqabee, Labsii Milaan fi waliigaltee fuudhaa fi heerumaa bara 313tti xumurame.

Qonstantiin Guddichi seenaa waldaa Phergaamonii bakka bu'a, seenaa sanas bara 313 keessatti jalqabee bara 538 keessatti xumurame. Waggaawwan "kudha torba" jalqabaa erga raajii waggaa dhibba lamaa fi shantamaa bara 313 keessatti xumuramee booda jiran mallattoowwan karaa sadii qabu. Bara 313 Labsii Miilaan ture; bara 321 seerri Dilbataa inni jalqabaa ture; qoodamuun mootummaa immoo bara 330tti mallatteeffame. Bara 330 seera Dilbataa isa dhumaa, kan cufamuu yeroo qorannoo ilmaan namaa mallatteessu, bakka bu'a. Kanaafuu lakkoofsi kudha torba Raafoyaa dura jalqabee, duula waraanaa Paaniyuumii fi Siidoonaa booddee baay'ee bira ga'ee xumurama. Lakkoofsi kudha jaha Daani'el boqonnaa kudha tokko keessatti seera Dilbataa Ameerikaa keessatti argamu bakka bu'a.

Raajii Simirnaa mallattoo marfamuu isa handhuura ergaa akeekkachiisaa Hisqi'eel ta'e ifatti adda baasa. Milikkita karaa seera Dilbataa dura bu'u, fakkeenya badiisa Yerusaalem lamaaniin kan bakka buufame, marfamuu dha; garuu inni akkasuma Labsii Miilaanis dha; innis uumama fakkii bineensichaa jalqaba.

Yeroo marfamuu keessatti adeemsi gaa'ela kakuu ni raawwatama. Inni fractal adeemsa gaa'elaa isa Reagan waliin jalqabedha, akkuma isa Clovis bara 496 keessatti fakkeenyaan mul'ifameetti; garuu adeemsi isa dhumaa gara gaa'elaatti geessu yeroo marfamuu irratti jalqaba, akkasumas labsi Justinian bara 533 wajjin, fi Edict of Milan bara 313 wajjin wal-simuun. Mallattoolee karaa lamaan isaanii seera Dilbataa dura dhaabbatu. Bara 313 seera Dilbataa isa jalqabaa kan bara 321 dura ture, akkasumas labsi bara 533 seera Dilbataa isa Mana Maree Orleans isa sadaffaa irratti bara 538 keessatti ba'e dura ture. Gosni seeraa tokko amala raajii kan labsi Justinianii fi Edict of Milan lamaan isaanii guutu ni raawwata; yeroo walfakkaatutti immoo gaa'elli kakuu fakkeenya tokko hojii irra ni oola.

Yeroo labsiin sun ba'utti qophaa'uuf baay'ee dabalamee ta'a; sababiin isaas balballi yeroo qorumsaa gaanfa Pirootestaantii irratti akkuma Inni Faasikaa isa jalqabaa biyya Gibxii keessatti cufameetti dhuguma ni cufama. Sana booddee seerri Dilbataa, mallattoo karaa itti aanu sun, fakkii bineensaa guutummaatti ijaaramee akka jiru qofa utuu hin taane, mallattoo bineensaa dirqisiisuun hojjetamaa jiraachuu illee ni adda baasa. Seerri Dilbataa, akkuma Faasikaa booddee Fara'oonii fi loltoonni isaa Galaana Diimaa keessatti ni du'anitti dhugumaan, yeroo qorumsaa gaanfa Ripabilikaanii, bineensa lafaa Mul'ata boqonnaa kudha sadii keessatti ibsame sanaaf dhuma isaa ni agarsiisa.

Waggoota dhibba lamaa fi shantamaa kan bara 207 Dh.K.D. keessatti xumuramu, Donald Trump eenyummaa isaa ifa godha; inni immoo akka Antiochus Magnus lola itti aanuuf qophaa'aa jiru, isa dirree Panium irratti jalqabee marfamuu Sidonitti xumuramuun bakka buufameera. Lola Panium booddee, ajajaan waraana Ptolemaawotaa kan Aetolia keessaa dhufe Scopas, loltoota hafan gara kuma 10 ta'an waliin gara magaalaa Sidonitti baqate. Antiochus isa ari'ee Sidon marse. Mootummaan Ptolemaawotaa kan Aleksandriyaa keessa ture humna gargaarsaa erge, garuu inni milkaa'uu hin dandeenye. Beelaan marfamanii utuu jiranitti, Scopas magaalattii dabarsee kenne. Antiochus Scopas akka ba'u heyyame; Scopas boodarra gara Gibxii deebi'e, achittis dhuma irratti himata gantummaa fi maallaqa saamuutiin ajjeefame. Marfamuu Sidon, Panium booddee injifannoo Antiochus biyya Coele-Syria irratti argate guutuu isaa xumure.

Obboleettiin White kitaaba Uriah Smith, Daniel and the Revelation, akka "harka gargaarsaa Waaqayyoo" ta'etti ibsiti. Smith ibsa isaa irratti aayata kudha afurii fi kudha shan Daniel boqonnaa kudha tokkoo keessatti duula Antiochus sadarkaa lama qabu adda baasa.

"Barumsi mooticha dargaggeessaa Gibxii Senetii Roomaatiin M. Emilius Lepidusitti imaanaa kenname; innis Aristomenes isa tajaajilaa mana murtii sanaa dulloomee fi muuxannoo qabu eegduu isaa godhee muude. Tarkaanfiin isaa inni jalqabaa, weerara mootota lama walitti hidhatanii turan, jechuunis Filip fi Antiokas, sodaachisaa ture sana dura dhaabbachuuf qophii gochuu ture."

"Kaayyoo kanaaf, Scopas jedhamuun beekamaa kan ta'e ajajaa waraanaa Aetoliaa, yeroo sana tajaajila warra Gibxii keessa ture, gara biyya dhaloota isaatti deebi'ee humna dabalataa waraanaaf akka walitti qabu erge. Innis waraana qopheeffatee gara Filisxeemii fi Coele-Syriaatti imale; yeroo sana Antiochus Aasiya Xiqqaa keessatti Attalus wajjin waraana keessa ture; Yihuudaa guutuu immoo aangoo Gibxii jalatti galche."

“Kanaaf haalli wantootaa raawwatama lakkoofsa duratti dhiyaate sanaaf akka guutamu ni qophaa’e. Antiokhos immoo, ajaja Roomaantaatiin waraana Attalus irratti geggeessaa ture irraa dhaabee, Falasxiinaa fi Coele-Syria harka Gibxii keessaa deebisee argachuuf tarkaanfii ariifataa fudhate. Isatti mormuuf Scopas ergame. Burqaa Yordaanosii dhihoo keessatti, loltoonni lameen walitti dhufan. [Panium] Scopas mo’ammee, hanga Sidonitti ari’atame, achittis marfamni cimaa irratti godhame. Jeneraalonni Gibxii keessaa dandeettii isaanii irraa caalan sadii, humna isaanii isa hundumaa caalu wajjin, marfamicha kaasuu dhaaf ergaman; garuu milkaa’ina malee hafan. Dhuma irratti Scopas, diina beelaa isa gogaa qofa fakkaatu fi harkaan qabamuu hin dandeenye sanaan wal arguudhaan, isa dura dhaabbachuu waan hin dandeenyeef, haala salphisaa ta’e irratti—lubbuu qofa oolfachuudhaan—harka kennuuf dirqame; kana boodas inni fi namoonni isaa kuma kudhan ta’an qullaa fi wanta irraa mulqamaniin akka deeman hayyamameef. Kunoo asitti mootichi kaabaa magaalota jajjaboo hunda caalaa qabatee ture; mootummaa yeroo sana keessaa, Sidon iddoo isheetiinis dallaa ittisa isheetiinis magaalota hundumaa keessaa tokko kan baay’ee jabaate ture. Asitti harki mootummaa kibbaa dura dhaabbachuu dadhabuu isaa ni mul’isa; akkasumas ummanni mootichi kibbaa filate illee ni kufe; jechuunis, Scopasii fi humnoota isaa Aetolia.” Daniel and the Revelation, 257, 258.

Waggoota dhibba lamaa fi shantamaa kan bara 207 Dh.K.D.tti xumuramu Donald Trump adda baasa. Raajii waggaa dhibba lamaa fi shantamaa kan gaa’ela waliigaltee bahaatii fi dhihaa wajjin, akkasumas Labsii Miilaaniin, bara 313tti xumuramu fakkeenya bineensichaa Ameerikaa keessatti uumamuu isaa adda baasa. Waldoonni Phergaamos, kan bara 313tti jalqabe, seenaa keessatti Kiristaanummaan aangoon paaphaasii teessoo qabachuu isaa dura, amantii waaqeffannaa ormootaa wajjin araara seenuudhaan irraa kufe bakka bu’a. Phergaamosii fi bara 313, araara fakkeenya bineensichaa Ameerikaa keessatti uumamuun bakka buufame sana fakkeenyeessa. Inni araara Kiristaanummaa fi Roomaa paaphaasii bakka bu’a; jechuunis amantiin Kaatolikii mootummaa Kiristaanaa fakkaatee haguugame male, caalaa yookaan xiqqaa waaqeffannaa ormootaa qofa dha. Raajiin waggaa dhibba lamaa fi shantamaa kan bara 1776tti jalqabee bara kana xumuramus Ameerikaa irratti dubbata. Kanaafuu, raajiiwwan waggaa dhibba lamaa fi shantamaan sadan isaanii hundi bineensa lafaa Mul’ata boqonnaa kudha sadii keessaa jiru ilaalchisee wanta raajii keessaa tokko tokko irratti dubbatu; hundi isaanis sarara raajii lakkoofsa kudha torbaan bakka buufaman keessatti xumuramu.

Seerri Dilbataa yeroo Ameerikaan akka bineensa guddaa dubbattu dha; dubbachuun saba tokkoos gocha aangawoota isaa seera baaftuu fi murtii kennitootaa ti.

“‘Dubbachuun’ saba tokkoo gochaa aangawoota isa seera baasanii fi murtii kennaniiti.” The Great Controversy, 442.

Tiraampiin aangoo murtii yookaan seera baaftuu miti; kanaafuu seerri Sanbataa dhiheeniyatti dhufu Koongeeresiin raawwatama. Haa ta’u malee, tarkaanfiin kamiyyuu aangoo paaphaasichaaf deeggarsa kennu seera Sanbataa sana ni fakkeessa. Labsiin bara 533 fi ajajni mootummaa bara 313 yeroo fakkeenya bineensichaa itti hundeeffamu jalqaba isaa ni agarsiisu. Xumuri isaa seera Sanbataa dhiheeniyatti dhufudha; Yesuusis yeroo hundumaa dhuma isaa jalqabaatiin ni ibsa. Kanaafuu tarkaanfiin Tiraampii ajaja raawwachiistuu tokkoon “eeyyama” kamiyyuu

Masiixii-diinaa raajii Macaafa Qulqulluu sanaaf kennu alfa sochii sanaa ni bakka bu'a; sochiin sunis hanga omeegaatti qofa xumurama, yeroo Ameerikaan "akka mootummaa ishee keessatti seera Sanbataa baaftutti seera mootummaa ishee bu'uuraa kana ganuuf" geessu.

"Namoota baay'een, warra sochii kana keessatti kabajamuu Dilbataatiif hojjetan keessaa illee, bu'aa hojii kana hordofee dhufuuf jiru irraa jaamamanii jiru. Isaan kun akka bilisummaa amantii irratti kallattiidhaan rukutaa jiran hin argan. Namoota baay'een gaaffii Sanbata Macaafa Qulqulluu fi hundee sobaa irratti dhaabbanni Dilbataa hundooftee jirtu matumaa hin hubanne. Sochiin kam iyyuu seera amantii deggaruuf taasifamu dhugumaan gocha abboomamuu paaphaasummaadha; isheen kun bara hedduudhaaf utuu addaan hin kutin bilisummaa yaadaa fi qalbii irratti waraana taasisaa turte. Kabajni Dilbataa akka dhaabbata jechuun Kiristaanaa jedhamuutti jiraachuu isaa 'iccitii hamminaatii' irraa argata; dirqamaan kabajamuun isaas qajeelfamoota bu'ura guddaa Roomaanummaa ta'an beekamtii dhugaa kennuudha. Yeroo sabni keenya akkasitti qajeelfamoota mootummaa isaa ganee seera Dilbataa baasu, Pirootestaantizimiin gocha kana keessatti poperii wajjin harka walitti qaba; kun immoo cunqursaa yeroo dheeraa carraa isaa eeggachaa turee deebisee mootummaa abbaa irree hojiirra jiru keessatti utaaluuuf jireenya kennuu malee waan biraa hin ta'u." Testimonies, volume 5, 711.

"Dhaabbanni kamiyyuu seera amantii deeggaruuf godhamu dhugumaatti gocha abbaa taayitaa papasii irratti tana kennuudha," dhaabbileen akkasii immoo seera Dilbataa yeroo dhihootti dhufu sana dura ni mul'atu.

"Labsiin guyyaa kana waaqeffachuun dirqisiisu addunyaa guutuutti ba'uuf jira. Hamma murtaa'e tokko keessatti immoo inni duraanuu ba'eera. Bakka hedduuttis aangoon mootummaa sagalee bineensaa sanaatiin dubbachaa jira, akkuma mootichi ormootaa boojuuwwan Ibrootaatiin dubbate sana." Signs of the Times, May 6, 1897.

Mata-duree itti aanu keessatti wantoota kana itti fufna.